

Päre ja pärepihti

JUHANI. Lalla, laa, laa! Sepä vasta pölytystä oli. Hehheh! - Toisen kerran ijässäni tanssahtelin. Ensimmäinen tapahtui Karja-Matin häissä, joissa ei löytynyt naisenpuolta kuin kolme vanhaa ämmää, mutta miehiä aika liuta. Mutta kas kun Matti prykäsi meille pari kupillista muikeaa kahvipunssia, niin ei sitten yhtäkään muuta kuin löylyttämään permantopalkkia, me ukot keskenämme; ja huokailipa allamme syntinen maa. Ämmä-rukat kiittivät päästyänsä koko leivotuksesta; mehän olisimme tanssittaneet heitä ryysyiksi. Voi sinun peijakas kumminkin! Mutta nyt päältäimme vaatteet aina paitaan asti, ja ylös parvelle. Emmehän kuitenkaan ummista silmiämme juuri vielä, vaan kuohuvan olutkiulun ääressä ja tervaisen päreen loimottaessa, kertoilemme iloisia satuja ja tarinoita tuolla parven lämpymässä.

Riisuivat he päältänsä, täyttivät kiulun oluella kerran vielä ja astuivat miehissä parvelle. Siellä he, mekkosillaan kaikki, istuivat olkisella sijalla hautovassa kuumuudessa. Ahkerasti kierteli ympäri miehestä mieheen vaahtoova kiulu ja seinähirren raossa loimotti honkaisen päreen kultainen liekki. Mutta läimähti Juhanin päähän aate ja valahti suustansa lause, jonka seuraus oli viimein kova onni.

JUHANI. Täällähän itsiämme oikein paistelemme kuin pyllimakkarat pätsin oljilla, ja lämmintä antaa meille kiukaan kuumat kivet. Eero, valeleppas uunille kannullinen olutta, niin tiedämmehän mille maistuu ohranesteen löyly.

TUOMAS. Mikä hullu juoni olis tämä?

JUHANI. Uljas juoni. Valeleppas.

EERO. Minä tahdon totella esimiestäni.

JUHANI. Pari kannullista olutta kiukaalle!

TUOMAS. Ei pisaraakaan! Jos kuulen sieltä pienenkin pihauksen, niin onneton hän, joka saattoi sen matkaan.

AAPO. Olkaamme tuhlaamatta oivallista juomaa.

TIMO. Eihän ole meillä varoja olutlöylyssä elää, ei suinkaan, ei suinkaan.

JUHANI. Lystipä olis tuota maistaa.

TUOMAS. Minä kiellän sen lujasti.

JUHANI. Lystipä olis tuota maistaa. - Voitto äsköisessä painissa on aika lailla kohottanut Tuomaan niskapyrstöjä, ja luulepa hän nyt hallitsevansa tässä huoneessa mielensä mukaan. Muistappas kuitenkin, että karvas sappi, koska se oikein paisuu, antaa pojallensa tappeluksessa seitsemän miehen voiman. Kuinka hyvänsä, mutta minun silmäni eivät vielä suinkaan mieli vartioita sinua.

SIMEONI. Painin hedelmiä, painin hedelmiä kaikki!

JUHANI. Annappas molskahtaa, Eero. Minä vastaan asian ja puolustan miestä.

EERO. Se on esimiehen käsky, ja minun täytyy totella; muutoin on jäniksen-passi kourassani vallan joulu-yönä.

Silloin Eero, purren hammasta ja mytistäen huulensa vikkellä myhäilykseen, täytti kerkeästi Juhanin tahdon, ja pian kuului kiukaalta pläiskäys ja kohta sen jälkeen tuima kohaus. Rynkäisi nyt Tuomas julmistuen ylös ja karkasi kotkana kohden Eeroa, mutta Juhanikin kiirehti puolustamaan nuorinta veljeänsä. Siitäpä nousi nyt yleinen kärhämä, jonka vilinässä palava päre viskattiin parvelta alas laattialle. Siellä se pian, veljesten huomaamatta, viritti olkihin vilkkaan tulen. Niinkuin rinki veden pinnalla leviää tasan ja nopeasti kaikkialle, niinmyös tulen kirkas pyörö yhä suureni laattialla. Ulettui se korkeammalle yhä ja tuikkieli jo parven permanttoa, ennen kuin huoneen asujamet äkkäsivät allansa vaaran. Mutta myöhään sen äkkäsivät, ehtiäksensä pelastamaan muuta kuin omat henkensä ja elikkojen, jotka löytyivät pirtissä. Laajalta jo aaltoilivat liekit, ja suuri oli hätä ja temmellys. Kaikki riensivät he kohden ovea, jonka auetessa miehet, koirat, kissa ja kukko hirveällä rähinällä karkasivat ulos melkein yht'aikaa. Näkyi niinkuin pirtti olis heidät oksentanut savuneen kidastansa ulos lumiselle maalle, jossa he nyt seisoivat, yskien kilpaa. Mutta viimeisenä astui ulos Lauri, talutellen kriimuarresta Valkoa, joka muutoin kaiketi olisi jäänyt uhriksi paloon. Ulos tunkeusi jo väkivaltainen tuli akkunojen pienistä aukoista ja viimein sekä ovesta että katosta. Loimoin helmassa liekkui Impivaaran jyrkä pirtti. Mutta lumisella tanterella seisoivat pirtin miehistö suojaton; olihan jo sysikoijukin, heidän ensimmäinen turvansa täällä, heiltä hajotettu aina maahan asti, ja varahuone tuossa seisoivat rakettuna harvaksi kuin harakanpesä. Siinä oljelivat veljekset, ja heidän ainoa verhonsa tuulia ja pakkasta vastaan oli rohtiminen, lyhykäinen paita. Ei edes lakkeja päittänsä peitteeksi eikä virsuja jalkoihinsa he ehtineet pelastamaan valkean vallasta. Jäljellä huoneen entisistä kapineista löytyi ainoastaan pyssyt ja tuohikontit, jotka olivat ennen kylpemistä saatetut aittaan. - Mutta lumessa seisoivat veljekset, kaikki selin vasten humisevaa paloa, nostellen ja lämmitellen milloin oikeata, milloin vasempaa jalkaansa; ja punersivatpa ne jalat, lumen ja tulen haudottuna, punersivat kuin hanhien räpylät.

Aleksis Kivi, Seitsemän veljestä (6. luku)